

////////////////////////////////////

INSPIRATIENOTA LOKAAL ONROEREND ERFGOEDBELEID

6.05.2019

////////////////////////////////////

Karel Robijns, specialist Erkennen en Subsidiëren.

INHOUD

1	Doel van de nota	3
2	Context van het onroerend erfgoedbeleid	3
3	Taken van een erkende onroerenderfgoedgemeente.....	4
4	Acties die elk lokaal bestuur kan doen om zijn onroerenderfgoedbeleid vorm te geven.....	7
4.1	Visieontwikkeling en een beleidsplan is het startpunt	7
4.2	Kennis is de bouwsteen van uw beleid	8
4.3	Uw voorbeeldfunctie	9
4.4	Beheerders van erfgoed ondersteunen	9
4.5	Communiceer, creëer een maatschappelijk draagvlak, sensibiliseer en zorg voor participatie	10
4.6	lokale deskundigheid	11
5	De beschikbare informatie om de lokale besturen te ondersteunen.....	12

1 DOEL VAN DE NOTA

Het beleidsveld Onroerend Erfgoed kende in Vlaanderen tot op heden een invulling met een sterke focus op de wettelijke bevoegdheid bij de Vlaamse overheid. Dit vertolkte zich bijvoorbeeld op het exclusieve gebied van vaststellen van een inventaris, bescherming, beheersadvies, verlenen van een toelating, premietoekenning en handhaving. Gemeenten konden wel een onroerenderfgoedbeleid uitwerken, maar slechts aanvullend op het Vlaams beleid.

Met de interne staatshervorming werd beslist om bepaalde taken over te dragen naar de lokale besturen; de Vlaamse overheid zal hierbij een eerder coachende rol opnemen. Sinds 2017 kunnen gemeenten echter ook een grotere verantwoordelijkheid opnemen en zich door de bevoegde minister laten erkennen als onroerenderfgoedgemeente. Zij nemen bijkomende bevoegdheden op. Ook zonder die erkenning kan een lokaal bestuur eigen beleidsaccenten leggen, eventueel ondersteund door een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED). Er zijn nu al 25 IOED's, die bijna de helft van de Vlaamse gemeenten ondersteunen bij hun onroerenderfgoedbeleid.

Om dit beleid zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, heeft het lokale bestuur (en de IOED) nood aan voldoende kennis en informatie. Deze nota heeft niet de pretentie van volledig te zijn, maar wil inspiratie bieden aan de lokale besturen hoe ze, binnen het kader van de huidige regelgeving, dit beleid kunnen uitwerken.

2 CONTEXT VAN HET ONROEREND ERFGOEDEBELEID

Het beleid rond onroerend erfgoed vertrekt vanuit een internationale context. Voor de volledigheid geven we die kort mee.

- De UNESCO conventies met betrekking tot onroerend erfgoed zijn:
  - o De [UNESCO-conventie](#) over werelderfgoed (1972). Als invulling hiervan is er de lijst van het door UNESCO erkende Werelderfgoed. Deze objecten (de kernzones en de bufferzones) zijn te consulteren via <https://geo.onroerenderfgoed.be/>. U kunt er ook een link vinden naar de achterliggende inhoudelijke dossiers, zoals goedgekeurd door UNESCO.
  - o De [conventie voor de bescherming van het cultureel erfgoed onder water](#) (Parijs 2001) is van toepassing op de Noordzee, maar ook op stranden, rivieren,...
  - o De [conventie van Den Haag](#) (1954) gaat over het handelen bij gewapende conflicten. Door de aanvulling met het [Tweede protocol](#) (1999) kan erfgoed aangeduid worden met een versterkte bescherming. In Vlaanderen is tot heden enkel het Plantin Moretus-museum in Antwerpen aangeduid als erfgoed onder een versterkte bescherming.
  - o De [conventie van Parijs](#) over invoer, uitvoer en overdracht van cultuurgooederen (1970).

- Vlaanderen bekrachtigde de betrokken conventies rond onroerenderfgoed van de Raad van Europa. Deze werden ook vertolkt in de eigen regelgeving. In concreto hebben we het over:
  - o de [Conventie van Granada](#) (1985), die handelt over monumenten,
  - o de [Conventie van Malta/La Valletta](#) (1992), die handelt over archeologie,
  - o de [Conventie van Firenze](#) (2000), die handelt over landschappen,
  - o de [Conventie van Faro](#) (2005), die gaat over cultureel, roerend en onroerend erfgoed.
- Daarenboven is er nog het algemene [Charter van Venetië](#) (1964). In dit charter vindt u de filosofie die aangeeft hoe er dient te worden omgegaan met de restauratie en conservatie van waardevolle gebouwen en monumenten.

In Vlaanderen is deze internationale context vertolkt in één overkoepelend Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 met een bijhorend uitvoeringsbesluit van 16 mei 2014 (zie via de [website van onroerend erfgoed](#)). In de regelgeving, en door het goedgekeurde kerntakenplan onroerend erfgoed, werd de taakstelling van de Vlaamse administratie afgebakend:

- De Vlaamse overheid focust verder op het beschermd erfgoed en de erfgoedlandschappen. Tot 31 december 2018 werden reeds 11.327 monumenten, 683 cultuurhistorische landschappen, 1565 stads- of dorpsgezichten en 41 archeologische sites beschermd. En 32 erfgoedlandschappen werden aangeduid.
- de Vlaamse administratie zet nog volop in op thematische inventarisatie in functie van bv beschermingen, onroerenderfgoedrichtplannen, vaststellingen,... en dat zowel voor bouwkundig erfgoed, archeologische zones, ankerplaatsen, enz.
- De Vlaamse overheid zal echter niet meer inzetten op de geografische inventarisatie of herinventarisatie van bouwkundig erfgoed en landschappelijke erfgoedelementen. De lokale overheden kunnen dit opnemen. Het agentschap werkt nog enkele specifieke geografische inventarissen, nl. de inventarisatie van de Vlaamse Rand, de herinventarisatie van Gent met focus op naoorlogse architectuur en de herinventarisatie van Antwerpen met focus op modernistische architectuur.
- Het Gewest moet niet om advies gevraagd worden bij sloop of kap van een onroerend goed opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed of van houtige beplantingen met erfgoedwaarde, bij werken op percelen palend aan beschermde monumenten of bij afwijking op sectorale regelgeving voor onroerend erfgoed opgenomen in een vastgestelde inventaris. Bij een sloop- of kapaanvraag voor een relict uit de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed of van houtige beplantingen met erfgoedwaarde, moet de vergunningverlenende overheid haar beslissing zelf motiveren en in haar beslissing aangeven hoe ze de erfgoedwaarden in acht heeft genomen.

Binnen deze juridische context kunnen gemeenten taken opnemen in de materie van onroerend erfgoed. In de onderstaande tekst hebben we hiervan een niet limitatieve opsomming gemaakt, op basis van insteken en ervaringen van diverse partners.

3 TAKEN VAN EEN ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTE

Een erkende onroerenderfgoedgemeente verbindt zich ertoe om een aantal taken op te nemen of acties uit te voeren, zoals omschreven in het Onroerenderfgoeddecreet en het Onroerenderfgoedbesluit. **De gemeentelij** vraagt haar erkenning aan via de Beleids- en

Beheerscyclus (BBC) en moet, om de erkenning te behouden, tevens jaarlijks over de uitvoering van deze taken rapporteren.

Erkende onroerenderfgoedgemeenten nemen de volgende overgedragen taken op:

- A. De gemeente verleent de **toelating voor handelingen aan beschermd erfgoed** waarvoor geen omgevingsvergunning of geen stedenbouwkundige vergunning vereist is. Er wordt verwacht dat de gemeente deze toelatingen opvolgt.
- B. De gemeente **neemt akte van archeologienota's en nota's**. Als erkende gemeente begeleidt u de erkende archeologen bij de uitvoering van hun taak. Controleer ook het correct toepassen van de regelgeving rond archeologie (archeologienota melden, aktename, ...) en volg de opgravingen op.
- C. De erkende gemeente behandelt ook de **toelatingsaanvragen voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem**, nodig voor de opmaak van een archeologienota.
- D. De erkende gemeente kan, onder bepaalde voorwaarden, **percelen vaststellen waar geen archeologienota** voor nodig is.

Anderzijds moet de gemeente blijvend voldoen aan een aantal erkenningsvoorwaarden om de erkenning als onroerenderfgoedgemeente te verkrijgen en te behouden:

- E. De gemeente moet beschikken over een **onderbouwde beleidsvisie** die het actief behoud, het gebruik en de herbestemming van het onroerend erfgoed op haar grondgebied voor ogen heeft en die complementair is aan het Vlaamse onroerenderfgoedbeleid:
  - de beleidsvisie is **integraal** en omvat dus een visie op de zorg voor het archeologisch erfgoed, voor de monumenten en voor de cultuurhistorische landschappen;
  - de beleidsvisie is **geïntegreerd** en is dus afgestemd met andere beleidsvelden die raakvlakken hebben met de onroerenderfgoedzorg;
  - de beleidsvisie houdt rekening met de noden van de aanwezige **onroerenderfgoedactoren**;
- F. De gemeente ondersteunt en betreft de erfgoedgemeenschappen en de **vrijwilligerswerking** die zich inzetten voor het duurzame behoud en beheer en voor de ontsluiting van het onroerend erfgoed op haar grondgebied en neemt **acties om een lokaal draagvlak** voor de onroerenderfgoedzorg te creëren;
- G. De gemeente neemt een **voorbeeldfunctie** op met betrekking tot het duurzame behoud en beheer van het onroerend erfgoed in haar eigendom of onder haar beheer, en integreert de visie op dat onroerend erfgoed in de beslissingen en plannen van de gemeente. Dit vormt de kapstok voor de afbakening van de erfgoedlandschappen;
- H. De gemeente bouwt met het oog op expertiseverwerving een **consultatienetwerk** uit met de diensten en organisaties die betrokken zijn bij de zorg voor het onroerend erfgoed. De gemeente betreft een door de gemeenteraad **erkende adviesraad**, waarin de aanwezige onroerenderfgoedactoren vertegenwoordigd zijn, bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van hun gemeentelijke onroerenderfgoedbeleid;
- I. De gemeente **inventariseert het erfgoed** op haar grondgebied en **zet instrumenten in om het duurzaam behoud en beheer** ervan te stimuleren;

Buiten deze verplichte taken en erkenningsvoorwaarden kan een erkende onroerenderfgoedgemeente nog andere acties ten voordele van het onroerend erfgoed opnemen, zoals vermeld hieronder in hoofdstuk 4.

4 ACTIES DIE ELK LOKAAL BESTUUR KAN DOEN OM ZIJN ONROERENDERFGOEDBELEID VORM TE GEVEN

4.1 VISIEONTWIKKELING EN EEN BELEIDSPAN IS HET STARTPUNT

Het vertrekpunt van een lokaal onroerenderfgoedbeleid is de vorming van een visie en het opstellen van een beleidsplan, verwerkt in uw lokale beleidscyclus.

- Integreer dit beleidsplan binnen andere beleidsdomeinen, zoals het gemeentelijk cultuurbeleid, het toerismebeleid en het vergunningen- en planningsbeleid.
- Doe aan positieve **communicatie**: betrek uw bevolking bij het erfgoedbeleid en communiceer er over en bouw een netwerk uit.
- Ontwikkel **instrumenten** ter ondersteuning en behoud van het onroerend erfgoed in uw gemeente. Tracht het meest geschikte middel te gebruiken aangepast voor uw situatie en context. Dat kan een gemeentelijke (stedenbouwkundige) verordening zijn, een ruimtelijk uitvoeringsplan, enz.

Tip: Maak een lijst met gemeentelijk erfgoed met een eigen aanduidingsprocedure die behoud en integratie garandeert. U kan zich hiervoor baseren op de inventaris die het agentschap beheert en deze aanvullen of actualiseren. Hou er rekening mee dat deze inventaris niet overal even representatief is. Van de historische tuinen en parken en van de houtige beplantingen met erfgoedwaarde is bijvoorbeeld nog maar een (heel) beperkt deel van het erfgoed in Vlaanderen opgenomen.

Voor bouwkundig erfgoed en voor houtige beplantingen met erfgoedwaarde kan u bij uw inventarisatie beroep doen op handleidingen, modelbestekken en begeleidingstrajecten. Als u een eigen aanduidingsprocedure ontwikkelt, zorg er dan voor dat ze aanvullend is met de vaststelling van de inventaris of met het beschermd statuut van sommige erfgoedobjecten. U kunt daarenboven afspraken maken met het agentschap om uw gegevens te integreren in de inventarisdatabank, met het oog op verwerking van die gegevens bij de opmaak van een volgend vaststellingsbesluit.

Tip: U kan het erfgoed (beschermd en niet beschermd) verwerken binnen de structuurplanning of de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (schep een juridisch kader tot mogelijk behoud en ondersteun de afbakening van erfgoedlandschappen). Bijvoorbeeld in functie van vrijwaring van bouwkundige gehelen, van een kerkhof, een pastoretuin, een boomgaard rond een vierkanthoeve, een kasteelpark, een historische tuin, waardevolle houtkanten,... U kan hierbij inspiratie opdoen in het handboek "[Verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleid](#)".

- Behandel uw stedenbouwkundige aanvragen en omgevingsaanvragen met aandacht voor het erfgoed. Gebruik hierbij de aanwezige inventarissen. Motiveer uw beslissing bij sloop- of kapaanvragen van items van de vastgestelde inventaris (bouwkundig erfgoed, houtige beplanting met erfgoedwaarden), die door de opname in de vastgestelde inventaris allemaal vergunningsplichtig zijn, en volg de uitvoering van de vergunningen op.

- 1.1.1 **Tip:** U kunt een globaal afwegingskader opmaken om sloop- of kapvergunningen van vastgesteld erfgoed onderbouwd te kunnen adviseren, zodat ad-hoc beslissingen vermeden worden. Denk daarbij ook aan kleine zaken zoals eenvormigheid en respect in terrasinrichting en bij publiciteit op monumenten. Via een **gemeentelijke verordening** kan dit bijgestuurd worden. Zie voorbeeld van de verordening in Mechelen, waarbij niet vergunningsplichtige werken bij beschermd of geïnventariseerd erfgoed, vergunningsplichtig werden gemaakt.
- Pas de **zorg- en motiveringsplicht** toe bij uw beslissingen (artikel 6.5.2 en 6.5.3 van het onroerenderfgoeddecreet) en motiveer dit correct. Dit zowel voor een eigen werk of activiteit als bij een beslissing over een werk aan geïnventariseerd erfgoed of in een erfgoedlandschap. Motiveer hoe de erfgoedwaarden in acht werden genomen.
  - Volgde **instandhoudingsverplichting op**(voor beschermd onroerend erfgoed) en optreden bij werken zonder omgevings- of stedenbouwkundige vergunning. U kan gemeentelijke verbalisanten aanduiden met kennis van onroerend erfgoed. Volg de toestand op van het beschermd erfgoed (in samenwerking met de betrokken gemeentelijk inspectiedienst of de Vlaamse instantie, namelijk de afdeling Handhaving binnen het departement omgeving). U kan ook de toestand opvolgen van het geïnventariseerd erfgoed en behoud en instandhouding ervan aanmoedigen.
  - Een onroerenderfgoedrichtplan kan de basis vormen voor de afbakening van een erfgoedlandschap via een ruimtelijk uitvoeringsplan. Als de Vlaamse overheid een **onroerenderfgoedrichtplan** uitwerkt in uw streek (zoals voor de mergelgroeven van Riemst en de hoogstamboomgaarden in Haspengouw), kan u helpen door de bevolking hierover te informeren en hierbij te betrekken. Zo werkt u actief mee aan de ontwikkeling van een visie en een actieplan. Afspraken daarover worden vastgelegd in een intentieverklaring. Met alle betrokken partijen engageert u zich om samen een gedragen onroerenderfgoedrichtplan tot stand te brengen.
  - Ondersteun eigenaars bij het opstellen van beheersplannen voor beschermd erfgoed (zie ook verder bij 4.4).

4.2 KENNIS IS DE BOUWSTEEN VAN UW BELEID

De opmaak van een eigen erfgoedinventaris is geen verplichting voor de lokale overheden. Het beschikken over een actuele inventaris is echter wel een goede basis om een eigen onroerenderfgoedbeleid uit te bouwen of uit te diepen. Beschikt u over een degelijke **inventaris** van het erfgoed in uw gemeente om uw erfgoedbeleid op te steunen? Kijk dit na op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>

- Actualiseer de **inventarissen** en vervulledig deze (met eigen personeel, met de hulp van lokale of interlokale verenigingen of vrijwilligers, of met externe onderzoeksbureaus). Actualiseer de administratieve gegevens, stel inhoudelijke aanpassingen en aanvullingen van de informatie voor, of vul bestaande inventarissen aan met nieuwe fiches. Er zijn hiervoor handleidingen beschikbaar via <https://www.onroerenderfgoed.be/een-erfgoedinventaris-opmaken>. Kijk hierbij ook naar het klein erfgoed of kleine landschapselementen, het funerair erfgoed, de veldkapellen, buurtwegen. Al gedacht aan bouwblokinventarisatie, onderzoek van het archeologisch erfgoed, de gebieden in kaart brengen waarvoor geen archeologie te verwachten is?

Tip: Er zijn handleidingen, modelbestekken en begeleidingstrajecten beschikbaar voor het inventariseren van bouwkundig erfgoed, van houtige beplantingen met erfgoedwaarde of voor het aanvullen van de GGA-kaart (<https://www.onroenderfgoed.be/nl/actueel/projecten/begeleiding-lokale-besturen-bij-herinventarisatie-bouwkundig-erfgoed/>). U kan afspraken maken met het agentschap Onroerend Erfgoed voor uitwisseling van de gegevens, zodat uw inventarisgegevens worden geïntegreerd in de wetenschappelijke inventaris.

- U dient de **sloop of zware verbouwingen van erfgoed** uit de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, opdat deze inventaris up to date blijft. Ook adreswijzingen zijn welkom. Correcte administratieve gegevens zijn van belang bij de voorbereiding van nieuwe vaststellingsbesluiten. Vraag naar de handleiding en naar de beschikbare shapefiles om vlot te kunnen werken.
- U kan een **lokaal documentatiecentrum** starten. Verzamel historisch kaartmateriaal (aanvullend op het geoportaal <https://geo.onroenderfgoed.be/>), bouwhistorische informatie, oude foto's en postkaarten. En moedig zeker de heemkundige kringen aan om hierbij te helpen. Zorg voor digitalisering met het oog op een vlotte ontsluiting.

4.3 UW VOORBEELDFUNCTIE

Geef zeker het goede voorbeeld bij het erfgoed waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

- Is al uw erfgoed zinvol en nuttig in gebruik?
- U kan zorgen dat uw patrimonium **integraal toegankelijk** is, zonder dit te overbelasten. U kan hiertoe advies vragen aan Inter (het Vlaams toegankelijkheidsagentschap, zie www.inter.be).
- Ook erfgoed is best energiezuinig. U kan daartoe een specifieke **erfgoedenergieaudit** laten uitvoeren voor uw patrimonium en de aanbevelingen uitvoeren. Werk met restauratiearchitecten die hier kennis over hebben. Vanaf 2017 worden opleidingen voorzien voor restauratiearchitecten om hen te bekwamen in de problematiek van erfgoed en energiezuinigheid.
- Voer zeker tijdig het gepast onderhoud uit. Vraag desnoods erfgoedpremies aan om de gebreken te verhelpen.
Tip: U kan uw erfgoed aansluiten bij **Monumentenwacht** en bouwkundige inspecties laten uitvoeren. Men kan ook **meerjarenkostprijsindicaties** laten opstellen. En als u archeologisch erfgoed in beheer hebt, kan u ook op maat van dit erfgoed **inspecties** laten uitvoeren door Monumentenwacht Vlaanderen.
- Zorg voor gepaste archeologisch onderzoek bij de werken die u plant.
- Hebt u al **beheersplannen** opgesteld voor al het erfgoed in uw beheer? Indien het om een terrein gaat met een belangrijke natuurbehoudsfunctie, dan kan gekozen worden voor de opmaak van een geïntegreerd beheersplan.

4.4 BEHEERDERS VAN ERFGOED ONDERSTEUNEN

De eigenaars en beheerders van erfgoed in uw gemeente hebben uw hulp nodig.

- U kan derden stimuleren (bv. kerkfabrieken, scholen, maar ook privé-eigenaars) om zich lid te maken van **Monumentenwacht** en tijdig de noodzakelijke **onderhoudswerken** uit te voeren. U kan eventueel hun lidmaatschap bij Monumentenwacht (deels) terugbetalen.

- U kan kerkfabrieken (en anderen) ondersteunen bij hun taak als bewaarder van hun patrimonium. Treed, indien nodig, op als bouwmeester voor hun restauratiedossiers.
  - Tip:** Neemt u ook de regierol op voor het **opstellen van beheersplannen** voor derden? Zo kunnen eigenaars van panden in stads- en dorpsgezichten, cultuurhistorische landschappen of erfgoedlandschappen, ook een betoelaging krijgen voor de noodzakelijke instandhoudingswerken, en kunnen bepaalde werken vrijgesteld worden van toelating.
- Communiceert u over de aanwezige federale, Vlaamse en provinciale fiscale stimulansen (zoals de premies, erfgoedlening, belastingvermindering, vermindering van verkooprecht en schenkbelasting,...)?
- U kan **eigen premieregelingen** in het leven roepen om het behoud van het lokale (bv. niet beschermd) erfgoed te ondersteunen (bijvoorbeeld een premie voor gevelrenovatie, herstel van opmerkelijke interieurs of buitenschrijnwerk, grafzerken, veldkapellen, onderhoud van waardevolle bomen of houtkanten, ...). Zie bijvoorbeeld de subsidieregeling van stad Brugge voor lokaal erfgoed (50% op instandhoudingswerken van zichtbare delen en 30% op niet zichtbare onderdelen).
- Stel een **gemeentelijke erfgoedprijs** in, met een jury van externen om dit te beoordelen. U kan zowel de beheerders van erfgoed in de verf zetten of de vrijwilligers of heemkundige kringen die zich inzetten voor onderzoek of ontsluiting van het erfgoed (via artikels, openstelling, gidsing,...). Dit hoeft niet veel geld te kosten. Met een bekendmakingsmoment (natuurlijk met een receptie) en wat ruchtbaarheid in de pers, brengt u deze mensen mooi onder de aandacht.
- U kan beheerders van erfgoed helpen met het openen van een **projectrekening** (bv. via HERITA) waardoor **giften door de schenkers fiscaal in mindering** kunnen worden gebracht van het belastbaar inkomen.
- Is er een Regionaal Landschap in uw regio, dan kan u met hen samenwerken om aan actieve landschapszorg te doen, verweven met natuur, landschap en recreatie.

4.5 COMMUNICEER, CREËER EEN MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK, SENSIBILISEER EN ZORG VOOR PARTICIPATIE

Een onroerenderfgoedbeleid is maar gedragen als er een draagvlak voor is. Positieve communicatie is hiervoor cruciaal.

- U kan derden helpen om hun erfgoed **open te stellen voor publiek**.
  - U kan vrijwilligers of stadswachten inschakelen voor de bewaking of gidsen ter beschikking stellen om begeleiding te bieden bij het **bezoek van (privé-)patrimonium**. Zorg dat kerken toegankelijk zijn. U kan bijvoorbeeld orgel- en beiaardconcerten ondersteunen en hulp bieden aan de vrijwillige molenaars die wind- en watermolens draaiende houden en toegankelijk maken voor bezoekers.
  - U kan ook een “openstellingspremie” geven voor mensen die hun erfgoed openstellen.
  - Verwerk de **gegevens van het opengestelde erfgoed** in de communicatie van uw **toeristische dienst**. Vermeld de bezoekdagen en –uren.

Tip: Men kan de openstelling van erfgoed aanmelden bij Herita (<http://herita.be/onze-erfgoedsites>) en die van kerken ook via www.openkerken.be.

- U kan zorgen voor de uitstraling van het erfgoed door deelname aan Open Monumentendagen en open kerkendagen, erfgoeddagen,... U kan ook zoeken naar raakvlakken tussen het onroerend erfgoed en het cultureel en immaterieel erfgoed en gezamenlijke acties opzetten.
- Organiseer tentoonstellingen over en wandelingen langs en door het erfgoed, maak er publicaties over. Kan je verschillende sites linken aan elkaar en er een gecombineerde bezoektocht langs maken? Misschien kan je hiervoor zelfs samenwerken met buurgemeenten. Vraag de gidsen om ook programma's te voorzien waarbij het erfgoed wordt meegenomen.
- Zorg ook voor communicatie rond erfgoed naar **specifieke doelgroepen**, zoals bijvoorbeeld senioren, jongeren of allochtonen.
- o Ondersteunt u officiële beschermingsprocedures positief door **artikels in de lokale pers of een tentoonstelling**? U kan een **infoavond** organiseren waarbij de vragen van de burger worden beantwoord.
- o Denk ook aan **communicatie rond de lopende restauratiewerven en opgravingen**, en vermeld hen in uw infoblad. U kan ook een tentoonstelling maken die uitlegt welke werken gebeuren en zorgen voor bezoekbaarheid van de werven. Gebruik bijvoorbeeld werfstellingen om panelen of grote zeildoeken aan te bevestigen die informatie geeft over het betrokken monument en de lopende werken.

4.6 LOKALE DESKUNDIGHEID

Voor de uitvoering van uw onroerend erfgoedbeleid hebt u nood aan deskundigheid.

- o U kan een **onroerenderfgoedraad** oprichten, of de GECORO (de Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening) of de erfgoedraad hiertoe inschakelen. Betrek hen bij het onroerend erfgoedbeheer en -beleid. Zorg dat er mensen in zitten die voldoende kennis hebben van erfgoed, en consulteer hen bij belangrijke zaken.
- o U kan samenwerken met lokale actoren (heemkundige kringen, erfgoedverenigingen, vrijwilligers,...). Laat hen ook kennis uitwisselen met andere gelijkaardige verenigingen.
- o U kan een **infoloket** binnen de gemeente-administratie uitbouwen dat aanspreekpunt is voor alle vragen rond onroerend erfgoed. Deze loketfunctie moet ook instaan voor het doorgeven van alle mogelijke informatie over regelgeving, beheer en betoelaging van werken,... Bouw hiervoor ook deskundigheid op binnen uw administratie over de 3 deelmateries (monumenten, landschappen en archeologie) om de materie op te volgen.

Tip: Via **samenwerking met buurgemeenten** kan u meer gespecialiseerde kennis uitbouwen. U kan dit ook formaliseren via de oprichting van een **Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst (IOED)**. Mits erkenning vanwege de Vlaamse overheid, kan de werking hiervan deels betoelaagd worden.

Indien u nog andere acties heeft ondernomen om uw onroerenderfgoedbeleid vorm te geven, vernemen we dit graag van u via het team die de erkende onroerenderfgoedgemeenten en de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten opvolgt (bv via een miltje naar erkennen.subsidieren@onroerenderfgoed.be).

5 DE BESCHIKBARE INFORMATIE OM DE LOKALE BESTUREN TE ONDERSTEUNEN

- Het geoloket van Onroerend Erfgoed is de ideale manier om de informatie van het lokaal erfgoed op te zoeken. Zie hiervoor: <https://geo.onroenderfgoed.be>
- **De wetenschappelijke inventaris** kan u vlot via het geoloket consulteren. Via <https://inventaris.onroenderfgoed.be/> kan u ook gerichte opzoekingen met bepaalde zoekcriteria doen (bv naar de kerken in Vlaanderen van een bepaalde architect). De inventarisfiches bevatten een beschrijving van de erfgoedwaarden. Via deze databank kan u ook zien welke objecten zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris.
- **Het overzicht van het beschermd erfgoed** vindt u ook via <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten> of het geoportaal. U vindt er een link naar de inventaristekst en naar het beschermingsbesluit. Je vindt er ook een link naar de goedgekeurde **beheersplannen**. De fiche over het beschermd object somt de erfgoedwaarden op, op basis waarvan het onroerend goed is beschermd en geeft de motivatie voor de bescherming weer. In de besluitendatabank vindt u ook alle officiële plannen waarop de afbakeningen zijn aangeduid.
- De afbakening van het **werelderfgoed** vindt u via <https://geo.onroenderfgoed.be/>
- **De handleidingen en afwegingskaders** die ter beschikking worden gesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed staan op de website www.onroenderfgoed.be. De [afwegingskaders](#) en [handleidingen](#) worden digitaal ontsloten.
- Het **archeologieportaal** wordt gebruikt als systeem voor dossierbehandeling voor archeologen, het agentschap Onroerend Erfgoed en de erkende onroenderfgoedgemeenten. Het is ook de basis voor de publieke ontsluiting van de archeologienota's via het geoloket <https://geo.onroenderfgoed.be>.
- Het adviezen-portaal wordt gebruikt als intern platform voor de onroenderfgoedgemeenten voor de registratie van alle **verleende toelatingen aan beschermd erfgoed**.
- Een overzicht van mogelijke begeleidingstrajecten bij herinventarisatie van bouwkundig erfgoed vindt u op deze pagina: <https://www.onroenderfgoed.be/nl/actueel/projecten/begeleiding-lokale-besturen-bij-herinventarisatie-bouwkundig-erfgoed/>. Gelijkaardige initiatieven zijn ook lopende voor de inventarisatie van houtige beplantingen met erfgoedwaarde en andere landschapselementen.

